

Hogyan születik a jogszabály?

A helyi rendeletalkotás gyakorlati kérdései

Gyergyák Ferenc

HOGYAN SZÜLETIK A JOGSZABÁLY? A HELYI RENDELETALKOTÁS GYAKORLATI KÉRDÉSEI

Szerző:

© Dr. Gyergyák Ferenc

A kézirat lezárásának dátuma:

2024. január 11.

2., hatályosított kiadás

Kiadja:

© Nemzeti Közszerzői Jogi Intézet
Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2024

Felelős kiadó:

Dr. Deli Gergely rektor
Címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

*A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva.
A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek
felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható
és nem terjeszthető.*

TARTALOM

1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELETALKOTÁS HELYI SZABÁLYOZÁSA	5
1.1. EREDETI ÉS SZÁRMAZÉKOS RENDELETALKOTÁSI HATÁSKÖR	5
1.2. A RENDELETALKOTÁS HELYI SZABÁLYOZÁSA	5
1.3. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELETALKOTÁS HELYI JOGSZABÁLYI ALAPJAI	5
2. ELŐKÉSZÍTÉS	7
2.1. ELHATÁROZÁS.	7
2.2. KEZDEMÉNYEZÉS.	7
2.3. ELŐKÉSZÜLETEK	8
2.4. ELŐZETES HATÁSVIZSGÁLAT.	8
3. KODIFIKÁCIÓ	9
3.1. AZ ÖNKORMÁNYZAT RENDELET TERVEZETÉNEK SZÖVEGEZÉSE	9
3.1.1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET MEGJELÖLÉSE	9
3.1.2. A BEVEZETŐ RÉSZ	9
3.1.3. LOGIKAI TAGOLÁS.	10
3.1.4. HIVATKOZÁSOK	11
3.1.4.1. JOGSZABÁLYRA TÖRTÉNŐ HIVATKOZÁS	11
3.1.4.2. ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVRE VALÓ HIVATKOZÁS	11
3.1.4.3. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGI AKTUSAI RA TÖRTÉNŐ HIVATKOZÁS.	11
3.1.5. SZERKEZETI FELÉPÍTÉS.	12
3.1.6. A RENDELETTERVEZET VÉLEMÉNYEZÉSE.	12
3.1.6.1. TÁRSADALMI EGYEZTETÉS	12
3.1.6.2. BIZOTTSÁGI VÉLEMÉNYEZTETÉS	13
3.1.7. A RENDELETTERVEZET KÉPVISELŐ-TESTÜLET ELÉ TERJESZTÉSE	13
4. RENDELETALKOTÁS	14
4.1. DÖNTÉSHOZATAL, A RENDELET ELFOGADÁSA	14
4.2. A RENDELET KIHIRDETÉSE	14
5. RENDELETALKOTÁS UTÁNI FELADATOK	15
5.1. ÉRVÉNYESSÉG, HATÁLYOSSÁG	15
5.1.1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET ÉRVÉNYESSÉGE.	15
5.1.2. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET HATÁLYOSSÁGA.	16
5.1.2.1. IDŐBELI HATÁLY	16
5.1.2.2. TERÜLETI HATÁLY.	16
5.1.2.3. SZEMÉLYI HATÁLY.	16
5.1.2.4. SZERVI HATÁLY	17
5.1.2.5. TÁRGYI HATÁLY	17

5.2. HELYESBÍTÉS, MÓDOSÍTÁS.....	17
5.2.1. <i>HELYESBÍTÉS</i>	17
5.2.2. <i>MÓDOSÍTÁS</i>	17
5.3. UTÓLAGOS HATÁSVIZSGÁLAT.....	18
5.4. A RENDELET TARTALMI FELÜLVIZSGÁLATA.....	18
5.5. DEREGULÁCIÓ.....	18
6. IRODALOMJEGYZÉK	19
7. FOGALOMTÁR	20

1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELETALKOTÁS HELYI SZABÁLYOZÁSA

1.1. EREDETI ÉS SZÁRMAZÉKOS RENDELETALKOTÁSI HATÁSKÖR

Az önkormányzati rendeletalkotásra vonatkozó felhatalmazás **Magyarország Alaptörvényéből (2011. április 25.)** (a továbbiakban: Alaptörvény) ered.

Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint **a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között** rendeletet alkot. Az e rendeletalkotási jogosultság szerinti lehetőséget bontja tovább az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése: „Feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.”

Az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése tehát lehetővé teszi, hogy a helyi önkormányzat mind eredeti jogalkotási hatáskör, mind származékos jogalkotási hatáskör keretében alkothasson önkormányzati rendeletet.

Eredeti jogalkotási hatáskör („törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére”): a helyi önkormányzat helyi közügyben az Alaptörvényben meghatározott feladatkörében – külön felhatalmazás nélkül – alkot önkormányzati rendeletet.

Származékos jogalkotási hatáskör („törvényben kapott felhatalmazás alapján”): a helyi önkormányzat csak olyan tárgykörben és olyan keretek között alkothat rendeletet, amelynek szabályozására a törvényben felhatalmazást kapott.

1.2. A RENDELETALKOTÁS HELYI SZABÁLYOZÁSA

A **Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény** (a továbbiakban: **Mötv.**) alapján a **helyi önkormányzat képviselő-testületének szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletében** (a továbbiakban: **SZMSZ**) kell meghatározni a működésének részletes szabályait, így a rendeletalkotási eljárását is. Ezért az önkormányzati rendeletek előkészítésének és megalkotásának szabályait az **Mötv.** és az **SZMSZ** tartalmazza.

1.3. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELETALKOTÁS HELYI JOGSZABÁLYI ALAPJAI

Az **SZMSZ**-ben **kell szabályozni** a rendeletalkotási eljárásának szabályait, annak mindhárom szakaszára kiterjedően:

- **a rendelettervezet elkészítésére vonatkozó szabályok**
 - célmeghatározás
 - a rendelettervezet elkészítésére kötelezett személy/szervezet meghatározása
 - a hatásvizsgálat, az előzetes szükségességi vizsgálat elkészítésének szabályai
 - kik kezdeményezhetnek jogalkotási eljárást

1 Mötv. 53. § (1) bekezdés g) pontja.

- a rendelettervezet egy vagy több fordulóban történő tárgyalásának szabályozása (pl. egyszerűbb rendeletek egy fordulóban [rendelettervezet], bonyolultabb vagy egyes fajsúlyosabb rendeletek két fordulóban [konceptió, rendelettervezet] történő tárgyalása)
- véleményezési, egyeztetési eljárás
- bizottsági véleményeztetés eljárási rendje, tárgyalási rend
- a képviselő-testületi előterjesztésre vonatkozó szabályok
- **a rendeletalkotásra vonatkozó szabályok**
 - a rendelettervezet tárgyalásának rendje
 - a rendelettervezet elfogadásának szabályai
 - a rendelet megjelölésének szabályai
 - a kihirdetés módjának meghatározása
 - a kihirdetés idejére vonatkozó szabályok
 - a kihirdetésen túl a közzétételre vonatkozó további szabályok
- **a rendelet hatályosulásának vizsgálatára vonatkozó szabályok**
 - az önkormányzati rendeletek nyilvántartásának módja
 - a hatályosulás vizsgálatának módja
 - utólagos hatásvizsgálat
 - a jogszabály tartalmi felülvizsgálata
 - deregulációs eljárás

Ugyanakkor a rendeletalkotási eljárás során figyelemmel kell lenni a **jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény** (a továbbiakban: **Jat.**) és a **jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet** (a továbbiakban: **Jszr.**) vonatkozó rendelkezéseire is.

2. ELŐKÉSZÍTÉS

2.1. ELHATÁROZÁS

Az önkormányzati rendeletalkotás elhatározását jelentősen befolyásolja, hogy eredeti vagy származékos jogalkotási hatáskörben történik-e a szabályozás, ez ugyanis hatással van a rendeletalkotás előkészítésére.

Az önkormányzati rendeletalkotás elhatározása kétféle lehet:

- **Rendeletalkotási lehetőség:** Az önkormányzat képviselő-testülete – mérlegelve a helyi társadalmi viszonyokat és sajátosságokat – a kellő időben és a szükséges tartalommal, a rendeletalkotási felhatalmazás keretein belül alkotja meg az önkormányzati rendeletet a **törvény felhatalmazása alapján** vagy a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére. Az utóbbi esetben csak akkor kell a helyi önkormányzat képviselő-testületének önkormányzati rendeletet alkotnia, ha az önkormányzat közigazgatási területén van a helyi jogalkotásra felhatalmazó törvényben meghatározott élethelyzet vagy jogviszony.
- **Rendeletalkotási kötelezettség:** A törvényben kapott jogalkotási felhatalmazás rendeletalkotási kötelezettséget teremt, ezért az önkormányzati rendeletet meg kell alkotnia, jellemzően a törvényben előírt határidőben.

A rendeletalkotási lehetőség esetén célszerű az **előzetes szükségességi vizsgálat** lefolytatása, amely szándékoltan bürokratikus gyakorlati akadályt emel az indokolatlan, társadalmi szükséglet nélküli jogalkotási szándékok elé, mivel olyan előzetes szűrőt jelent, amely nem engedi tovább a kellőképpen ki nem érlelt jogalkotási ötleteket.

Az előzetes szükségességi vizsgálatok **módjai:**

- tervjáték,
- gyakorlati tesztelés,
- kérdőív,
- gazdaságossági számítás, határidős jogalkotás,
- a jogszabály előre meghatározott területen és/vagy időben történő hatálybaléptetése.²

Az önkormányzati rendeletalkotás során az előzetes szükségességi vizsgálati módszerek közül a leggyakrabban alkalmazott módszer a gyakorlatban a kérdőív és a gazdaságossági számítás.

2.2. KEZDEMÉNYEZÉS

A **törvényből származó rendeletalkotási kezdeményezés** a törvényben adott rendeletalkotási felhatalmazás. Ha ez utasítás formát is ölt, attól a képviselő-testület nem térhet el. Ezek a törvényben előírt rendeletalkotási kötelezettségek. Előfordulhat azonban az is, hogy a felhatalmazás csupán az önkormányzati helyi rendeletalkotás lehetőségét nyitja meg.

A **képviselő-testületi (képviseelői, bizottsági) kezdeményezés** konkrét alanyait, címzettjeit az SZMSZ részletezi, meghatározva azt, hogy ki(k) kezdeményezheti(k) önkormányzati rendelet alkotását.

A **jogalkalmazói kezdeményezés** alanya az önkormányzatoknál – általában – a jegyző, hiszen a hivatali apparátus bevonásával az önkormányzatnál a jegyző az első számú jogalkalmazó szerv. Az intézmények vezetőit

2 Bővebben lásd: Gyergyák Ferenc (2018): *Önkormányzati rendeletalkotás*. Dialóg Campus, Budapest. 36–40.

https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12641/Web_PDF_Onkormanyzati_rendeletalkotas.pdf?sequence=1

önállóan is feljogosíthatja a szabályozás rendeletalkotás kezdeményezésére, de legtöbb esetben a jegyzői kezdeményezés valamennyi jogalkalmazói kezdeményezést magában foglalja.

Az önkormányzati rendeletalkotást azok a központi és területi államigazgatási szervek is kezdeményezhetik, amelyeknek az Mötv. értelmében a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatai és hatáskörei vannak.

Végezetül, de nem utolsósorban a helyi lakosság ugyancsak kezdeményezője lehet önkormányzati rendeletalkotásnak, amennyiben ezt az SZMSZ lehetővé teszi.

A kezdeményezést meg kell tárgyalnia a képviselő-testületnek, és döntést kell hoznia arról, hogy a kezdeményezésben szereplő tárgykörben alkot-e önkormányzati rendeletet, vagy sem.

2.3. ELŐKÉSZÜLETEK

Az önkormányzati rendelet tervezetének elkészítését meg kell előznie az előkészítő, illetve az abban közreműködő személy/szervezet meghatározásának, amelynek során az alábbi kérdések mérlegelése szükséges:

- Ki legyen az önkormányzati rendelet tervezetét előkészítő személy/előkészítő szervezet irányítója, azaz ki lesz a rendelettervezet elkészítéséért felelős?
- Kik vegyenek részt az önkormányzati rendelet tervezetének kidolgozásában?
- Kik legyenek a véleményezők? Kikkel kell a rendelettervezetet egyeztetni?
- Szükséges-e egyéb közreműködők igénybevétele, és ha igen, úgy kiket kell bevonni a rendelettervezet előkészítésébe?

Az önkormányzati rendeletalkotási feladat megismerését követően az előkészítésért felelős személynek/szervezetnek széles körű **anyaggyűjtést** kell végeznie. Az anyaggyűjtés mélységét mindig a rendelettervezet által szabályozni kívánt életviszonyok tárgya, illetve annak komplexitása határozza meg.

Az anyaggyűjtésnél különösen figyelemmel kell lenni:

- a szabályozandó tárgyra, a címzeti körére vonatkozó szociológiai, statisztikai stb. anyaggyűjtésekre és feldolgozásokra, az új önkormányzati rendeleti szabályozást sürgető jelzésekre;
- a szabályozási tárgyat érintő aktuális jog- és gazdaságpolitikai irányelvekre, állásfoglalásokra;
- az önkormányzati rendelet tárgya szabályozásának hazai gyakorlatára – különös figyelemmel a környező települések helyi szabályozásaira –, ennek eredményeire, hatásaira;
- a szabályozási tárgy szabályozásával kapcsolatos hazai alkotmánybírói, bírósági határozatokra, a kúriai jogegységi határozatokra és az Európai Bíróság döntéseire, joggyakorlatára.

Az anyaggyűjtés eredménye tehát jelentős befolyással bír a megalkotandó önkormányzati rendeleti szabályozásra.

2.4. ELŐZETES HATÁSVIZSGÁLAT

Az önkormányzati rendelet előkészítőjének a **Jat. 17. §-a** alapján – a rendelet feltételezett hatásaihoz igazodó részletességű – **előzetes hatásvizsgálat elvégzésével kötelezően fel kell mérnie a tervezett szabályozás várható következményeit.**

Az előzetes hatásvizsgálat során vizsgálni kell

- a tervezett önkormányzati rendelet valamennyi jelentősnek ítélt hatását, különösen
 - a társadalmi, gazdasági, költségvetési hatásait,
 - a környezeti és egészségi következményeit,
 - az adminisztratív terheket befolyásoló hatásait, valamint
- a rendelet megalkotásának szükségességét, a rendeletalkotás elmaradásának várható következményeit és
- a rendelet alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételeket.

Az előzetes hatásvizsgálat eredményeként szükségessé válhat az önkormányzati rendelettervezet módosítása, amely eredményezheti egy újabb egyeztetési, véleményezési eljárás lefolytatását a módosított önkormányzati rendelettervezetnek a jogalkotási hatáskörrel rendelkező képviselő-testület elé történő betérjesztése előtt.

Az önkormányzati rendelet tervezetének képviselő-testület általi tárgyalására történő betérjesztésekor az előzetes hatásvizsgálat eredményéről a helyi önkormányzat képviselő-testületét tájékoztatni kell.

3. KODIFIKÁCIÓ

3.1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET TERVEZETÉNEK SZÖVEGEZÉSE

A **Jszr.** tartalmazza az önkormányzati rendelet tervezetének megszerkesztésére és megszövegezésére vonatkozó követelményeket.³

3.1.1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET MEGJELÖLÉSE

Az önkormányzati rendelet megjelölése annak kihirdetése során – az alábbi sorrendben – a következőket tartalmazza:⁴

- a) a rendelet megalkotójának teljes megjelölését,⁵
- b) a rendelet sorszámát arab számmal,
- c) a „/” jelet,
- d) a rendelet kihirdetésének évét arab számmal,
- e) zárójelben a rendelet kihirdetésének hónapját római számmal és napját arab számmal,
- f) az „önkormányzati rendelethez” kifejezést és
- g) a rendelet címét.

Az önkormányzati rendelet címében annak tárgyát vagy tartalmának lényegét kell röviden megjelölni.

3.1.2. A BEVEZETŐ RÉSZ

A jogszabályok normatív tartalommal nem bíró logikai egységei a preambulumban és a bevezető részben. Az önkormányzati rendelet nem tartalmazhat preambulumban.⁶

Az **önkormányzati rendelet kötelező eleme a bevezető rész**, amelyet a rendelettervezet megjelölése után közvetlenül, a további szerkezeti egységeket megelőzően kell elhelyezni. A bevezető rész az **érvényességi kelte**⁷ feltüntetésén túl, **összefoglalja a szabályozás célját**, valamint a **szabályozási aktusra utaló kifejezést**.

Az önkormányzati **rendeletalkotási hatáskörre vonatkozó jogszabályi rendelkezés**:

- ha a helyi önkormányzat olyan élethelyzet szabályozására alkot önkormányzati rendeletet, amelyet nem törvényi felhatalmazás alapján szabályoz, akkor az **önkormányzat eredeti jogalkotói hatáskörét megállapító rendelkezésként** minden esetben az **Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdését** kell megjelölni;
- ha az **önkormányzati rendelet megalkotására valamely törvény felhatalmazása alapján kerül sor**, a bevezető részben egyértelműen – merev hivatkozással – **meg kell jelölni az önkormányzati rendelet egyes rendelkezéseinek megalkotására adott valamennyi felhatalmazó jogszabályi rendelkezést**.

A rendeletalkotásra felhatalmazást adó rendelkezés vagy az eredeti jogalkotói hatáskört megállapító rendelkezés után **meg kell jelölni azt a feladatkört megállapító jogszabályi rendelkezést, amely alapján az önkormányzati rendeletet kiadják**. Ez a következő lehet:

- az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés megfelelő pontja,

3 Bővebben lásd: Gyergyák Ferenc (2018): Önkormányzati rendeletalkotás. Dialóg Campus, Budapest. 43–46. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12641/Web_PDF_Onkormanyzati_rendeletalkotas.pdf?sequence=1

4 A Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 11. § (2) bekezdése.

5 A helyes megjelölésre lásd: IMr. 13. § (1) bekezdés i) pontja.

6 Jszer. 51. § (1) bekezdése.

7 Jszer. 53–58. §-ai.

- az Mötv. feladatkört megállapító rendelkezése,
- más törvénynek a feladatkört megállapító rendelkezése.

Az önkormányzati rendelet bevezető részében meg kell jelölni

- ha a rendeletet jogszabályban kifejezetten, az adott önkormányzati rendelet megalkotása vonatkozásában véleményezési hatáskörrel felruházott szervvel/személlyel egyetértésben, valamint ha más szerv/személy véleményének kikérésével alkotják meg;
- az egyetértés tényére történő utalást, ha a felhatalmazó rendelkezés szerint a rendelet más szervvel/személlyel egyetértésben adható ki;
- az érintett rendelkezésre történő hivatkozást, ha az egyetértés a rendeletnek csak meghatározott rendelkezéseire vonatkozik;
- a hozzájárulás vagy a társulásban részt vevő képviselő-testülete döntésének tényére történő utalást, ha az önkormányzati rendeletet a társulásban részt vevő helyi önkormányzat képviselő-testületének hozzájárulásával vagy a társult képviselő-testület döntésének megfelelően alkotják meg;
- a véleményezés tényét, ha az önkormányzati rendelet előkészítése során valamely szerv jogszabályban biztosított, érvényességi kelléknek minősülő véleményezési jogkörrel rendelkezik.

Előfordul olyan eset, amikor az önkormányzati rendelet megalkotására adott törvényi felhatalmazás tárgya a társulási megállapodásban meghatározott feladat- és hatáskörök közé tartozik (pl. közszolgáltatás biztosítása). Azt, hogy ilyen esetben melyik önkormányzat képviselő-testülete jogosult megalkotni az önkormányzati rendeletet, a **Jat. 5. § (5) bekezdése** rendezi. A Jat. hivatkozott rendelkezése alapján ezt a kérdést **elsődlegesen a társulási megállapodásban kell rendezni** oly módon, hogy ki kell jelölni a társulás valamely helyi önkormányzatát mint az önkormányzati rendelet megalkotására jogosultat. **Ha a társulási megállapodás nem rendezi**, abban az esetben **a társulás székhelye szerinti helyi önkormányzat képviselő-testülete jogosult az önkormányzati rendelet megalkotására**. Mindkét esetben be kell szerezni a rendeletalkotás előtt a társulásban részt vevő valamennyi helyi önkormányzat képviselő-testületének a hozzájárulását a rendelet megalkotásához. Az önkormányzati rendelet **bevezető részében a hozzájárulás tényére utalni kell**.

A bevezető rész

- egyetlen, sortöréssel tagolható mondatból áll,
- annak nem adható cím és sorszámozás, szakasz (§) alá nem tagolható,
- abban rövid megjelölés bevezetése, alkalmazása nem lehetséges.

3.1.3. LOGIKAI TAGOLÁS

Az önkormányzati rendelet az alábbi sorrendben a következő normatív tartalommal bíró logikai egységeket tartalmazhatja:

- általános rendelkezések,
- részletes rendelkezések,
- záró rendelkezések.⁸

Az önkormányzati rendelet rendelkező része tartalmazza az adott társadalmi viszonyokra vonatkozó szabályokat. A rendelkező rész általános és részletes rendelkezéseket tartalmaz.

Az általános rendelkezéseket a bevezető rész után közvetlenül kell elhelyezni.

Kizárólag az általános rendelkezések között szabályozható:

- az önkormányzati rendelet hatálya (az időbeli hatály kivételével),
- az értelmező rendelkezések,
- az önkormányzati rendelet egészére és/vagy több szerkezeti egységére vonatkozó rendelkezés.

A részletes rendelkezések között kell szabályozni az önkormányzati rendelet alapvető normatív tartalmát, azaz az önkormányzati rendelettel szabályozni kívánt azon élethelyzetek részletes szabályait, konkrét jogokat és kötelezettségeket, amelyeket nem más szerkezeti egységben kell elhelyezni.

⁸ Bővebben lásd: Gyergyák Ferenc (2018): *Önkormányzati rendeletalkotás*. Dialóg Campus, Budapest. 58–63. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12641/Web_PDF_Onkormanyzati_rendeletalkotas.pdf?sequence=1

Az önkormányzati rendelet **záró rendelkezéseinek részei:**

- felhatalmazó rendelkezések,
- hatályba léptető rendelkezések,
- átmeneti rendelkezések (szabályozási átmenet),
- jogalkotásra vonatkozó európai uniós követelményekre utaló rendelkezések (jogharmonizációs záradék),
- módosító rendelkezések,
- hatályon kívül helyező rendelkezések,
- a hatályba nem lépésről szóló rendelkezések.

Az egyes részek közül a hatályba léptető rendelkezések (időbeli hatály) kötelező elem, ez rendelkezik az önkormányzati rendelet időbeli hatályáról (a hatálybalépés időpontjáról, továbbá szükség esetén a hatályvesztés időpontjáról).

Az önkormányzati rendelet részét képezheti a melléklet. Ebből következően az önkormányzati rendelet melléklete csak az önkormányzati rendelet módosításával módosítható, illetve helyezhető hatályon kívül. **Mellékletet akkor kell alkotni, ha az önkormányzati rendeletben rögzíteni kívánt szabályozási tartalom** – annak speciális megjeleníthetősége vagy technikai jellege miatt – **nem fejezhető ki átláthatóan az önkormányzati rendelet szakaszai között.**

Amennyiben mellékletet kell alkotni, akkor azt olyan módon kell megtenni, hogy a rendelet valamely szakasza a melléklet szerinti szabályozási tartalom megjelölésével hivatkozik a mellékletre.

3.1.4. HIVATKOZÁSOK

3.1.4.1. JOGSZABÁLYRA TÖRTÉNŐ HIVATKOZÁS

Az önkormányzati rendeletben főszabály szerint kerülni kell a más jogszabályokra történő hivatkozást. Az Alaptörvényre, az Alaptörvény rendelkezésére, jogszabályra vagy jogszabály rendelkezésére az önkormányzati rendeletben akkor lehet hivatkozni, ha a hivatkozás a megfelelő fogalomhasználattal nem küszöbölhető ki, vagy ha a hivatkozás alkalmazása az önkormányzati rendelet értelmezését, alkalmazását megkönnyíti. A jogszabályi rendelkezésekre úgynevezett **rugalmas** vagy **merev** hivatkozással lehet hivatkozni.⁹

3.1.4.2. ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVRE VALÓ HIVATKOZÁS

Az önkormányzati rendelet tervezetében feladat- és hatáskör címzettjeként az államigazgatási szervet – a Kormány, a Miniszterelnökség, a minisztérium, az önálló szabályozó szervek, az autonóm államigazgatási szervek, a rendvédelmi szervek és a kormányhivatal kivételével – köznévvvel kell megjelölni.

Főszabály szerint az önkormányzati rendelet tervezetében **a minisztériumot a feladatköre szerint megjelölt miniszter által vezetett minisztériumként kell megjelölni.**

A miniszter feladatkörét a miniszter feladat- és hatásköréről szóló kormányrendeletben meghatározott feladatkörök szerint, vagy ha ez a megjelölés nem lehetséges, bármely más törvényen vagy kormányrendeleten alapuló feladatköre szerint kell megjelölni.

3.1.4.3. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGI AKTUSAIRA TÖRTÉNŐ HIVATKOZÁS

Az európai uniós jogi aktusra történő hivatkozás során alapvetően – ha szükséges – kétféle megjelölést lehet alkalmazni: **rövid és teljes megjelölést.**

Az európai uniós jogi aktus **rövid megjelölése** akként történik, hogy

- elsőként meg kell jelölni az uniós jogi aktus azonosítóját,
- az uniós jogi aktus megalkotója megnevezésének „-i” képzős alakját, valamint
- az uniós jogi aktus típusát.

⁹ Lásd bővebben: Jszt. 16–22. §-ai.

Teljes megjelöléssel kell hivatkozni az önkormányzati rendeletben az uniós jogi aktusra a záró rendelkezések között a jogalkotásra vonatkozó európai uniós követelményekre utaló rendelkezésekben. Ha az uniós jogi aktusra való hivatkozás a záró rendelkezésekben nem szerepel, a jogszabálytervezet szövegében az első hivatkozáskor szintén teljes megjelölést kell alkalmazni. Minden más esetben rövid megjelölés is alkalmazható.

3.1.5. SZERKEZETI FELÉPÍTÉS

Az önkormányzati rendeletet az áttekinthetőség érdekében **szerkezeti egységekre kell tagolni**. A megfelelő tagolás elősegíti a norma áttekinthetőségét és közérthetőségét.

Az önkormányzati rendeletben alkalmazható szerkezeti egységek – a mellékleten és a melléklet szerkezeti egységein kívül – az önkormányzati rendelet összetettségétől függően a következők lehetnek:¹⁰

- **könyv** – „2. KÖNYV
SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK”
- **rész** – „2. RÉSZ
Pénzbeli ellátások”
vagy „ÁLTALÁNOS RÉSZ”, „KÜLÖNÖS RÉSZ”, „ZÁRÓ RÉSZ”
- **fejezet** – „IV. Fejezet
Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások”
- **alcím** – „4. Lakásfenntartási támogatás”
- **szakasz** – „1. §”
- **bekezdés** – „(1)”
- **pont** – „a)” vagy „1.”
- **alpont** – „aa)” vagy „1.1.”

Az önkormányzati rendelet alapegysége a szakasz (§). **Az önkormányzati rendelet tagolása során szakasznál magasabb szintű szerkezeti egység akkor alakítható ki, ha az alacsonyabb szintű szerkezeti egységek alkalmazásával a jogszabály áttekinthetősége nem biztosítható.**

Az önkormányzati rendelet szerkezeti egységeit folyamatos sorszámozással vagy a latin ábécé betűivel meg kell jelölni. Az önkormányzati rendelet jelöletlen szerkezeti egységet nem tartalmazhat.

A bekezdésnél magasabb szintű szerkezeti egységek sorszámozását az önkormányzati rendeletben nem lehet újramezteni: a könyv, rész, fejezet, alcím és szakasz folyamatos sorszámozású, de az önkormányzati rendelet bevezető része nem kap sorszámozást.

Az önkormányzati rendeletben a szakasznál magasabb szintű szerkezeti egységnek címet kell adni.

A szerkezeti egység címében a szerkezeti egységet más szerkezeti egységtől egyértelműen elhatároló tárgyát vagy tartalmának lényegét röviden kell megjelölni.

3.1.6. A RENDELETTERVEZET VÉLEMÉNYEZÉSE

3.1.6.1. TÁRSADALMI EGYEZTETÉS

Annak előmozdítása érdekében, hogy a társadalom legszélesebb rétegei kapcsolódhassanak be a jogszabályok előkészítésébe, a Jat.-tal összhangban alkotta meg az Országgyűlés a **jogszabályok társadalmi egyeztetéséről szóló 2010. évi CXXXI. törvényt**.

E törvény nem teszi kötelezővé önkormányzati rendelet esetében a társadalmi egyeztetést, a helyi önkormányzat képviselő-testülete élhet vele, meghatározott esetekre kötelező jelleggel elő is írhatja az alkalmazását. A törvényben megfogalmazott társadalmi egyeztetés – a helyi viszonyokra adaptálva – a helyi önkormányzati rendeletek megalkotási folyamatába is beilleszthető, amelyet ebben az esetben az **SZMSZ-ben kell szabályozni**.

¹⁰ Lásd bővebben: Jszt. 38–49. §-ai.

Ha törvény valamely állami, helyi önkormányzati vagy más szervezet számára kifejezetten jogot biztosít arra, hogy a jogállását vagy a feladatkörét érintő önkormányzati rendelet tervezetét véleményezhesse, az önkormányzati rendelet előkészítője köteles gondoskodni arról, hogy az érintett szervezet e jogaival élhessen.

Ahhoz, hogy a társadalmi egyeztetés elérje a célját, meg kell határozni, hogy a rendeletalkotási eljárás során mely szervezeteket/személyeket kell bevonni a véleményezésbe. A társadalmi egyeztetésbe indokolt bevonni mindazokat, akik a megalkotni szándékozott önkormányzati rendelet tárgya szerint hasznosítható elemekkel képesek gazdagítani az önkormányzati rendelettervezet tartalmát. Ezért az SZMSZ a törvényi véleményeztetési, egyeztetési kötelezettségen túl – a helyi sajátosságokra figyelemmel – további véleményeztetési kötelezettséget határozhat meg.

Az SZMSZ-ben meghatározott társadalmi és szakmai egyeztetés az önkormányzati rendelet tervezetének előkészítője számára kötelezően elvégzendő feladat, amelynek eredményéről az írásbeli előterjesztésben (indokolásban) a helyi önkormányzat képviselő-testületét tájékoztatnia kell.

3.1.6.2. BIZOTTSÁGI VÉLEMÉNYEZTETÉS

Az előzetes egyeztetés, véleményezés másik esete, amikor a helyi önkormányzat képviselő-testületének bizottságai – amelyek fő funkciója a döntés-előkészítés a képviselő-testület számára – **is megtárgyalják az önkormányzati rendelet tervezetét.** Ennek eljárási szabályait – és esetlegesen a bizottságok közötti tárgyalási sorrendet – az SZMSZ-ben kell meghatározni a képviselő-testületnek.

3.1.7. A RENDELETTERVEZET KÉPVISELŐ-TESTÜLET ELÉ TERJESZTÉSE

Az elkészítésre kötelezett személy/szervezet készíti el az önkormányzati rendelet tervezetét és a tervezet mellé az írásos előterjesztést.

Az előterjesztés (indokolás) tartalmazza:

- az önkormányzati rendeletalkotás szükségességét, a konkrét indokokat;
- a helyi rendelet által elérni kívánt célt;
- a tervezett szabályozási megoldások indokait;
- az előzetes hatásvizsgálat eredményét;
- a társadalmi-szakmai egyeztetés eredményét;
- az önkormányzati rendelet előkészítésében részt vevő szervek és személyek megjelölését;
- az elhangzott fontosabb javaslatokat (a felvetett, de elutasított indítványokat is, az elutasítás indokaival együtt).

Az önkormányzati rendelet tervezetéről és indokolásáról szóló előterjesztést az SZMSZ-ben meghatározott, előterjesztési joggal felruházott személy nyújtja be a képviselő-testületnek. Az általános gyakorlat szerint rendeletalkotásra előterjesztést a polgármester, a jegyző, a bizottság elnöke tehet. Az önkormányzati autonómia része, hogy a képviselő-testület ettől eltérően szűkebb vagy tágabb személyi körben ruházzon fel előterjesztési joggal személyt/szervezetet. **Általános gyakorlat, hogy amennyiben az önkormányzati rendelet tervezetének előterjesztője nem a jegyző, akkor az írásos előterjesztés csak úgy nyújtható be a képviselő-testület elé, ha azt előzetesen a jegyző törvényességi szempontból észrevételezte.**

4. RENDELETALKOTÁS

4.1. DÖNTÉSHOZATAL, A RENDELET ELFOGADÁSA

Az önkormányzati rendeletalkotás a képviselő-testület kizárólagos hatásköre. E hatáskör a képviselő-testület szerveire nem ruházható át. A képviselő-testület az önkormányzati rendeletet **nyilvános ülésen** alkotja meg. A döntéshez **minősített többség** szükséges, ami azt jelenti, hogy **a rendelet megalkotásához az összes megválasztott képviselő több mint felének „igen” szavazata szükséges.**

A rendeletalkotási eljárás – Möt.v.-ben szabályozottakon túli – eljárási szabályait a helyi önkormányzat képviselő-testülete az SZMSZ-ben állapítja meg.

4.2. A RENDELET KIHIRDETÉSE

Az önkormányzati rendelet hiteles, végleges szövegének megszerkesztéséről a jegyző gondoskodik. **Az önkormányzati rendeletet a polgármester és a jegyző írja alá.**

Az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos – az SZMSZ-ben meghatározott – módon ki kell hirdetni. A saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi.

Az önkormányzati rendelet kihirdetése nem azonos a közzétételével. A kihirdetés a szűkebb, a közzététel pedig a tágabb fogalom. **A kihirdetés a közzététel speciális formája, amelyhez joghatás, a jogszabály érvényessége kötődik.**

A **kihirdetés** minden jogszabályra vonatkozó olyan, jogilag szabályozott módon, meghatározott helyen és formában történő közzététel, amely egyben a jogszabály érvényességi feltétele. Az SZMSZ-ben meg kell határozni, hogy az önkormányzati rendelet kihirdetése az önkormányzat hivatalos lapjában (közlönyében) vagy a helyben szokásos módon történik.

Ha a kihirdetés hivatalos lapban történik, akkor a hivatalos lap megnevezését is szerepeltetni kell az SZMSZ-ben.

Tekintettel arra, hogy a hivatalos lapnak az a funkciója, hogy az önkormányzat döntéseinek, közleményeinek, személyi híreinek stb. kihirdetésére, közzétételére abban kerüljön sor, **a kihirdetésre csak akkor kerülhet sor a helyben szokásos módon, ha az önkormányzatnak nincs hivatalos lapja.** Amennyiben az önkormányzati rendelet kihirdetése az SZMSZ-ben foglaltak szerint nem a helyi önkormányzat hivatalos lapjában (közlönyében) történik, akkor az SZMSZ-ben meg kell határozni, hogy mi minősül helyben szokásos módnak.

Az önkormányzati rendelet kihirdetéséről a jegyző gondoskodik. A helyi önkormányzat az önkormányzati rendeletet legkésőbb a kihirdetését követő harmadik munkanapon megküldi az illetékes fővárosi/vármegyei kormányhivatalnak.

Az önkormányzati rendeletet teljes terjedelmében, esetleges mellékleteivel együtt kell kihirdetni.

A **közzététel** a jogszabályok szövegének a kihirdetést követő és gyakran könnyebben kezelhető formában történő megjelentetését is magában foglalja. A közzététel **funkciója**, hogy a kihirdetett önkormányzati rendeletet minél szélesebb körben ismerhessék meg az érintettek, és önkéntes jogkövető magatartásukat az önkormányzati rendeletben lévő normatív szabályokhoz igazíthassák.

A **közzétételnél** elegendő a **kivonatos tájékoztatás**, amely tartalmazza, hogy a helyi önkormányzat képviselő-testülete mikor, milyen tárgyban alkotta meg az önkormányzati rendeletet, és az hol tekinthető meg. Természetesen arra is lehetőség van, hogy **az önkormányzati rendelet közzétételére teljes terjedelemben** kerüljön sor.

5. RENDELETALKOTÁS UTÁNI FELADATOK

5.1. ÉRVÉNYESSÉG, HATÁLYOSSÁG

Az önkormányzati rendelet az Alaptörvény *T)* cikk (2) bekezdése alapján **jogszabály**. Ezért az önkormányzati rendelethez is a jogszabály érvényességére és hatályosságára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

5.1.1. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET ÉRVÉNYESSÉGE

Az **érvényesség** az önkormányzati rendeletalkotás eljárási szabályainak megfelelő keletkezését jelenti.

Az önkormányzati rendelet akkor érvényes, ha megfelel a jogszabályban meghatározott érvényességi kellékeknek.

Érvényességi kellékek:

- jogalkotó hatáskörrel felruházott szerv bocsátotta ki,
- a vonatkozó eljárási előírásoknak megfelelően alkották meg,
- illeszkedik a jogszabályi hierarchiába,
- az előírt módon hirdették ki.

Az önkormányzati rendeletet **annak a szervnek** (képviselő-testület/közgyűlés) **kell megalkotnia, amely erre kifejezetten jogosult**. A Jat. 5. § (1) bekezdése alapján a jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyát és kereteit.

Az önkormányzati rendeletnek **jogszabályban előírt eljárási rend szerint kell létrejönnie**, amely magában foglalja a jogalkotó szervnek (képviselő-testület/közgyűlés) a rendelet kibocsátására irányuló működési módját, amely vonatkozik mind a döntés-előkészítésére, mind a döntéshozatalra, mind az adott jogszabály megfelelő formában történő megfogalmazására és kiállítására vonatkozó szabályokra.

Az önkormányzati rendelet esetében **a Jat., az Mötv. és az Mötv. 53. § (1) bekezdése alapján az SZMSZ határozza meg az önkormányzati rendelet megalkotásának eljárási rendjét**.

A jogszabály nem állhat ellentétben magasabb szintű jogforrással, végső soron az Alaptörvénnyel. A magyar jogszabályok hierarchikus viszonyát az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése állapítja meg: **az önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes más jogszabállyal**.

Az önkormányzati rendelet a jogszabályok hierarchiájában a legalacsonyabb szintű jogszabály, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy **az önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes**

- a jogszabályi hierarchiában magasabb szinten elhelyezkedő jogszabállyal (az önkormányzati rendelet a jogszabályi hierarchiában a legalsóbb szinten helyezkedik el, ebből következően egyetlen más jogszabállyal sem lehet ellentétes),
- az adott önkormányzat képviselő-testülete által alkotott más önkormányzati rendelettel (az azonos szintű jogszabályok közötti kollízió tilalma).

Az önkormányzati rendeletet az előírt módon ki kell hirdetni. A szabályszerű kihirdetés a rendelet nélkülözhetetlen fogalmi eleme, **a rendeletalkotási folyamat a kihirdetéssel ér véget, a rendelet a kihirdetéssel jön létre érvényesen**. A kihirdetés alkotmányos biztosíték, kihirdetés nélkül nem lehet kötelező a normatív szabályozás. Mivel a kihirdetéssel bárki számára megismerhetővé válik a rendelet, ennek jogkövetkezménye, hogy senki nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy a szabályszerűen kihirdetett önkormányzati rendeletet nem ismeri.

5.1.2. AZ ÖNKORMÁNYZATI RENDELET HATÁLYOSSÁGA

A **rendelet hatálya** azt jelenti, hogy az adott jogi norma meghatározott időben, területen és személyi körre vonatkozóan végrehajtható/végrehajtandó, alkalmazható/alkalmazandó.

Ennek megfelelően időbeli, területi, személyi, szervei és tárgyi hatályt ismerünk.

5.1.2.1. IDŐBELI HATÁLY

Az **időbeli hatály** az az időtartam, amelytől kezdődően és ameddig a rendeletben foglaltakat alkalmazni lehet. Az időbeli hatály feltétele a rendelet hatálybaléptetése. **A hatálybalépés idejéről az önkormányzati rendeletben a záró rendelkezések között kell rendelkezni.**

A rendelet időbeli hatályának időtartama alatt a címzett jogalanyok vonatkozásában konkrét jogviszonyok keletkezhetnek, módosulhatnak vagy szűnhetnek meg.

Az időbeli hatály kezdete:

- **ex nunc:** a rendelet a kihirdetésekor lép hatályba,
- **ex tunc:** a rendelet a kihirdetéséhez képest korábbi időpontban, visszamenőlegesen lép hatályba,
- **pro futuro:** a rendelet a kihirdetéséhez képest későbbi, jövőbeni időpontban lép hatályba.

A Jat. 2. § (2) bekezdése alapján önkormányzati rendelet a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.

Az önkormányzati rendelet egyes rendelkezéseinek hatálybalépésére különböző – a rendelet hatálybalépését követő – időpontokat is meg lehet állapítani.

A rendelet vagy rendeleti rendelkezés – kivéve, ha a rendelet hatálybalépésének napja a kihirdetés napja – a hatálybalépése napjának kezdetén lép hatályba. **Ha az önkormányzati rendelet hatálybalépésének napja a kihirdetés napja, ebben az esetben a hatálybalépés időpontját órában kell meghatározni, amely nem előzheti meg a kihirdetés időpontját.**

A hatálybalépés időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a rendelet alkalmazására való felkészülésre, a rendelet címzettjeinek pedig arra, hogy alkalmazkodni tudjanak a megváltozott jogi környezethez.

5.1.2.2. TERÜLETI HATÁLY

Az **önkormányzati rendelet területi hatálya** főszabályként

- az önkormányzat közigazgatási – illetékességi – területére, valamint
- társulás esetén – ha a társulási megállapodásban meghatározott feladat- és hatáskör a felhatalmazás tárgyának szabályozására terjed ki – a társulásban részt vevő helyi önkormányzatok közigazgatási területére

terjed ki.

Ha a helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzati rendelet területi hatályát a főszabálytól eltérően szűkebb körben kívánja meghatározni, akkor erről az önkormányzati rendeletben kifejezetten rendelkezni kell.

5.1.2.3. SZEMÉLYI HATÁLY

Az **önkormányzati rendelet személyi hatálya** főszabályként

- az önkormányzat közigazgatási – illetékességi – területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, valamint
- társulás esetén a társulásban részt vevő helyi önkormányzatok közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre

terjed ki.

Az önkormányzati rendelet személyi hatálya kiterjed tehát – az önkormányzati rendeleti szabályozás tárgyától függően – mindazon természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, akik/amelyek

- életvitelszerűen élnek (lakhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkeznek),
- székhellyel, telephellyel, fióktelephellyel rendelkeznek,
- tevékenységet folytatnak

a településen.

Ha a helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzati rendelet személyi hatályát a fő szabálytól eltérően, szűkebb körben kívánja meghatározni, akkor erről az önkormányzati rendeletben kifejezetten rendelkezni kell.

5.1.2.4. SZERVI HATÁLY

Az önkormányzati rendelet **szervi hatálya** annak jelölésére szolgál, hogy mely szervezeteknek kell alkalmazniuk a vonatkozó rendelet eljárási rendelkezéseit, vagyis ki a jogalkalmazó alany.

5.1.2.5. TÁRGYI HATÁLY

Az önkormányzat rendelet **tárgyi hatálya** azt jelenti, hogy mely jogviszonyok, jogi tények és helyzetek azok, amelyeket a rendeletalkotó képviselő-testület/közgyűlés szabályoz.

5.2. HELYESBÍTÉS, MÓDOSÍTÁS

5.2.1. HELYESBÍTÉS

Az önkormányzati rendelet a hatálybalépést megelőzően, de legkésőbb a kihirdetést követő hatodik munkanapon helyesbíthető. Az eltérés megállapítása esetén a helyesbítés megjelentetéséről a jegyző az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon gondoskodik.

5.2.2. MÓDOSÍTÁS

A helyi önkormányzati rendelet módosítására **módosító önkormányzati rendelettel** vagy **az önkormányzati rendelet záró rendelkezései között elhelyezett módosító rendelkezésekkel** van lehetőség.

A helyi önkormányzati rendeletek módosítása során a módosító rendelkezés megszövegezésére és a módosító önkormányzati rendelet megszerkesztésére a jogszabályszerkesztésre vonatkozó előírásokat kell megfelelően alkalmazni.

A helyi önkormányzati rendeletet módosító rendelkezés nem tartalmazhatja a módosítás hatálybalépésének időpontját. Azt minden esetben egy külön rendelkezéssel kell hatályba léptetni, így **a módosuló rendelkezések változásának időpontja a módosító rendelkezés hatálybalépésének időpontja.**

A módosító rendelkezések fajtái:

- szövegcsere módosítás,
- újraszabályozás,
- kiegészítés.

Szövegcsere módosítás alkalmazására akkor van lehetőség, ha szakasz vagy annál kisebb szerkezeti egység kis terjedelmű szövegrészének módosítására van szükség.

Újraszabályozással kell módosítani azt a szakaszt, bekezdést, pontot vagy alpontot, amelynek módosítása vált szükségessé, de szövegcsere módosítása nem lehetséges. Szintén újra kell szabályozni azt a szerkezeti egységet, amelynek terjedelméhez képest nagy terjedelmű módosítása vált szükségessé, valamint azt a tovább már nem tagolt szerkezeti egységet is, amelynek tagolása vagy szerkezeti egységgel való kiegészítése vált szükségessé.

A **kiegészítéskor** lehetőség van a jogszabálynak új szerkezeti egységgel, illetve hatályos szerkezeti egysége új mondatlalt történő kiegészítésére.

Abban az esetben, **ha a módosító önkormányzati rendelet kizárólag módosító rendelkezéseket tartalmaz** (azaz minden rendelkezése előre látható időpontban végrehajthatóvá válik), **az önkormányzati rendelet hatályba léptető rendelkezésével egy mondatban rendelkezni kell annak hatályon kívül helyezéséről is.**

Az önkormányzati rendelet **mellékletének módosítása** alapvetően kétféleképpen lehetséges: újraszabályozással és **szövegcsere módosítással.** A melléklet elemeit újraszabályozó rendelkezés esetén azonban **nemcsak az önkormányzati rendelet szakaszai közé elhelyezett módosító rendelkezésre van szükség, hanem annak a mellékletnek a megszövegezésére is, amely szerint a melléklet módosul.**

Ez az úgynevezett öngyilkos klauzula, amelynek használata elengedhetetlenül szükséges annak érdekében, hogy kizárólag olyan rendelkezések, önkormányzati rendeletek legyenek hatályban, amelyek végrehajtása még nem történt meg.

5.3. UTÓLAGOS HATÁSVIZSGÁLAT

Az önkormányzati rendeleti szabályozás korszerűsítése érdekében szükség van az utólagos hatásvizsgálat keretében az önkormányzati rendelet tényleges hatásainak az előzetes hatásvizsgálat alapján várt hatásokkal való összevetésére.

Az önkormányzati rendelet hatályosulására a rendelet végrehajtása során nyerhető visszajelzés: a **hatásvizsgálat során elemezni kell az önkormányzati rendeleti szabályozás által előidézett hatásokat, fel kell tárni az önkormányzati rendeleti rendelkezések és az ezek következményeként az érintett jogalanyok által tanúsított magatartások összefüggéseit.**

Önkormányzati rendelet esetén a Jat. 22. §-a alapján a jegyzőnek kell lefolytatnia az önkormányzati rendeletek – az előzetes hatásvizsgálatra a Jat. 17. § (2) bekezdésében meghatározott szempontok szerinti – utólagos hatásvizsgálatát. Ennek során össze kell vetni a szabályozás megalkotása idején várt hatásokat a tényleges hatásokkal.

A jegyzőnek az utólagos hatásvizsgálat keretében vizsgálnia kell, hogy a megalkotott és hatályba lépett önkormányzati rendelet a jogalkalmazás során milyen

- társadalmi, gazdasági, költségvetési hatásokat váltott ki,
- környezeti és egészségi következményeket váltott ki,
- az érintett jogalanyok vonatkozásában az adminisztratív terhekre milyen hatással volt,
- a hatályosulás vizsgálatának eredményeként igazolható-e az önkormányzati rendelet megalkotásának szükségessége,
- az előzetes hatásvizsgálat során megállapított jogalkalmazáshoz szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek biztosítottak-e.

5.4. A RENDELET TARTALMI FELÜLVIZSGÁLATA

A Jat. 23. §-a szerinti tartalmi felülvizsgálat lényege és célja, hogy megállapítsa, hogy a hatályos normatív szabályozás megfelel-e a minőségi jogalkotás feltételeinek.

A tartalmi felülvizsgálat során szintén a jegyző gondoskodik arról, hogy a meglévő önkormányzati rendelet módosításának megalkotása vagy a tárgykört érintő új önkormányzati rendeleti szabályozás során, ennek hiányában e célból kiadott önkormányzati rendelet keretében

- az elavult, szükségtelenné vált,
- a jogrendszer egységébe nem illeszkedő,
- a szabályozási cél sérelme nélkül egyszerűsíthető, az önkormányzati rendelet címzettjei számára gyorsabb, kevésbé költséges eljárásokat eredményező szabályozással felváltható,
- a normatív tartalom nélküli, tartalmilag kiüresedett vagy egyébként alkalmazhatatlan, vagy
- az indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű szabályozást megvalósító,
- a helyi önkormányzat képviselő-testülete feladatkörébe tartozó önkormányzati rendeleti rendelkezések hatályon kívül helyezésére, illetve megfelelő módosítására kerüljön sor.

5.5. DEREGULÁCIÓ

A **menyiségi (technikai) dereguláció** a jogrendszernek a normatív tartalom nélküli, tartalmilag kiüresedett jogszabályoktól való megtisztítását jelenti, ami nem eredményezi a hatályos normatartalom változását.

A **minőségi (tartalmi) dereguláció** a jogalkotó a hatályos jog jobb megismerhetősége, hozzáférhetősége és koherenciája érdekében átfogó jelleggel újrakodifikálja az adott normatív szabályozással érintett jogviszonyokat, tárgyköröket.

A hatályosulás vizsgálata és a dereguláció egymással összefüggő, körkörös folyamat.

A deregulációnak elengedhetetlen előfeltétele és alapvető követelménye, hogy megismerhető legyen a hatályos joganyag. Ebből következően **az önkormányzati rendeletek esetében követelmény a hatályos önkormányzati rendelet nyilvántartása, naprakész vezetése.** Ennek feladata helyben szintén a jegyzőre hárul.

6. IRODALOMJEGYZÉK

GYERGYÁK Ferenc (2018): *Önkormányzati rendeletalkotás*. Dialóg Campus, Budapest.

7. FOGALOMTÁR

Dereguláció (tartalmi): a jogalkotó a hatályos jog jobb megismerhetősége, hozzáférhetősége és koherenciája érdekében átfogó jelleggel újrakodifikálja az adott normatív szabályozással érintett jogviszonyokat, tárgyköröket.

Dereguláció (technikai): a jogrendszernek a normatív tartalom nélküli, tartalmilag kiüresedett jogszabályoktól való megtisztítását jelenti, amely nem eredményezi a hatályos normatartalom változását.

Eredeti jogalkotási hatáskör: a helyi önkormányzat helyi közügyben az Alaptörvényben meghatározott feladatkörében – külön felhatalmazás nélkül – alkot önkormányzati rendeletet („*törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére*”).

Ex nunc: az időbeli hatály egyik formája, amikor a jogszabály a kihirdetésekor lép hatályba.

Ex tunc: az időbeli hatály egyik formája, amikor a jogszabály a kihirdetéséhez képest korábbi időpontban, visszamenőlegesen lép hatályba.

Jogalkotás: a kontinentális jogrendszerekben a jog keletkezésének módja, az a folyamat, tudatos tevékenység, amelynek célja, hogy az erre kifejezetten feljogosított állami szervek a jövőre vonatkozóan jogi normákat alkossanak.

Jogszabály érvényessége: a jogszabály érvényes, ha megfelel a jogszabályban meghatározott érvényességi kellékeknek: (1) jogalkotó hatáskörrel felruházott szerv bocsátotta ki, (2) a vonatkozó eljárási előírásoknak megfelelően alkották meg, (3) illeszkedik a jogszabályi hierarchiába, (4) az előírt módon hirdették ki.

Jogszabály hatálya: a jogszabály meghatározott időben, területen és személyi körre vonatkozóan végrehajtható/végrehajtandó, alkalmazható/alkalmazandó. Ennek megfelelően időbeli, területi, személyi, szervei és tárgyi hatályt ismerünk.

Kihirdetés: a közzététel speciális formája, amelyhez joghatás, a jogszabály érvényessége kötődik. A kihirdetés minden jogszabályra vonatkozó olyan, jogilag szabályozott módon, meghatározott helyen és formában történő közzététel, amely egyben a jogszabály érvényességi feltétele.

Pro futuro: az időbeli hatály egyik formája, amikor a jogszabály a kihirdetéséhez képest későbbi, jövőbeni időpontban lép hatályba.

Származékos jogalkotási hatáskör: a helyi önkormányzat csak olyan tárgykörben és olyan keretek között alkothat rendeletet, amelynek szabályozására a törvényben felhatalmazást kapott („*törvényben kapott felhatalmazás alapján*”).

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem;
Közigazgatási Továbbképzési Intézet
www.uni-nke.hu

Felelős kiadó:

Dr. Deli Gergely rektor
Címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Olvasószerkesztő:

Dorogi Katalin

Tördelőszerkesztő:

Friebert Máté